

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

КОНКУРЕНТНИЙ АНАЛІЗ ТА КОНКУРЕНТНА РОЗВІДКА

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **07 "Управління та адміністрування"**
Спеціальність **073 "Менеджмент"**
Освітній рівень **другий (магістерський)**
Освітня програма **Управління фінансово-економічною безпекою**

Статус дисципліни **обов'язкова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри

міжнародних економічних відносин

Ірина ОТЕНКО

Харків
2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин.

Протокол № 1 від 31.08.2022 р.

Розробник(и):

ІВАНІЄНКО ВІКТОР ВАСИЛЬОВИЧ, к. е. н., професор.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

У ринкових умовах із необхідністю проведення конкурентного аналізу та конкурентної розвідки зіштовхуються різні за розміром й формою власності підприємства, приватний бізнес. Дані знання є необхідними для роботи керівників, аналітиків консолідованої інформації, економістів, консультантів із питань оцінювання, бізнес-планування й розроблення бізнес-планів, залучення інвестицій, маркетингу й маркетингових досліджень та ін.

Навчальна дисципліна "Конкурентний аналіз та конкурентна розвідка" є обов'язковою у навчальному плані підготовки магістрів за спеціальністю 073 «Менеджмент» (освітньої програми "Управління фінансово-економічною безпекою"). Ця дисципліна є самостійним розділом економічної науки, що вивчає особливу сферу економічних відносин із погляду теорії конкуренції й пов'язану з визначенням шляхів досягнення конкурентних переваг й розроблення на цій основі заходів щодо посилення конкурентної позиції підприємства на ринку, підвищення національної конкурентоспроможності економіки країни.

Вивчення навчальної дисципліни спрямоване на засвоєння основ конкурентного аналізу та конкурентної розвідки, формування вмінь і навичок пошуку, обробки, аналізу, інтерпретації інформації щодо діяльності промислового підприємства та його конкурентів, сучасних тенденцій розвитку теорії та практики конкурентного аналізу та конкурентної розвідки, формування практичних навичок щодо аналізу конкурентного стану та ведення конкурентної розвідки у сучасних тенденціях та факторах розвитку підприємницької діяльності. Дисципліна спрямована на засвоєння базових знань для поглибленого вивчення діяльності промислових підприємств як учасників конкурентної боротьби на ринку, формування у студентів знань з загальних особливостей ведення конкурентної розвідки, отримання необхідних знань з питань організаційної та управлінської діяльності забезпечення конкурентного аналізу та конкурентної розвідки на підприємствах та в організаціях.

Метою викладання навчальної дисципліни "Конкурентний аналіз та конкурентна розвідка" є набуття студентами необхідних теоретичних знань і практичних навичок щодо аналітичної складової формування конкурентної стратегії бізнес-діяльності підприємства та ведення конкурентної розвідки.

Завданнями навчальної дисципліни є: засвоєння теоретичних основ ведення конкурентного аналізу та конкурентної розвідки; формування вмінь і навичок пошуку, обробки, аналізу, інтерпретації інформації щодо конкурентного рівня підприємства та конкурентного стану його конкурентів; вивчення інструментів аналізу конкурентного середовища підприємства; формування практичних навичок ведення конкурентної розвідки.

Предметом навчальної дисципліни є: процеси ведення конкурентного аналізу та конкурентної розвідки на підприємствах

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1М
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Безпекоорієнтований менеджмент	Правове забезпечення безпеки суб'єктів

	господарської діяльності України
Організація і управління фінансово-економічною безпекою	Наукове та методичне забезпечення діяльності фахівців з фінансово-економічної безпеки
Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки	
Соціальна складова управління фінансово-економічною безпекою	
Управління безпекою розвитку соціально-економічних систем	

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій	РН2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення
СК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію	РН6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність
ЗК2. Здатність до спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)	РН7. Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті
ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)	
СК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління	
СК6. Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми	РН10. Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач
СК8. Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом	
СК8. Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом	РН12. Вміти делегувати повноваження та керівництво організацією (підрозділом)
ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій	РН13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу)
СК8. Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом	
СК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію	

СК12. Здатність до забезпечення фінансово-економічної безпеки на різних рівнях (міжнародний, національний, регіональний, підприємства, безпека підприємця).	РН15.Забезпечувати фінансово-економічну безпеку на різних рівнях (міжнародний, національний, регіональний, підприємства, безпека підприємця)
---	--

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи конкурентної розвідки.

Тема 1. Розвиток теорії конкуренції та основи конкурентної розвідки

Тема 2. Технологія конкурентної розвідки

Тема 3. Організаційні питання конкурентної розвідки в управлінні підприємствами та установами

Змістовий модуль 2. Теоретичні основи конкурентного аналізу.

Тема 4. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства

Тема 5. Аналіз діяльності конкурентів

Тема 6. Аналітичне забезпечення формування та реалізації стратегій конкуренції

Тема 7. Оцінювально-аналітична складова системи управління конкурентними перевагами підприємства

Перелік практичних (семінарських) занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни «Конкурентний аналіз та конкурентна розвідка» для реалізації визначених компетентностей освітньої програми та активізації освітнього процесу на лекційних/практичних заняттях передбачено застосування таких методів навчання як: міні-лекції (Тема 7), групова робота (Тема 5), кейс- технології (Тема 2), семінари-дискусії (Теми 1,4), ділові ігри (Тема 3), ситуаційні завдання (Тема 6).

Під час проведення лекційних та практичних занять використовуються: пояснювально-ілюстративний, репродуктивні, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький методи викладання.

Порядок оцінювання результатів навчання

ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання.

Практичні (семінарські) заняття:

- поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

а) активна участь у дискусіях на практичних заняттях – максимум 15 балів, та презентації матеріалу доповідей на практичних заняттях по 2 бали максимум за одну презентацію (всього – максимум 8 балів);

б) проведення письмової контрольної роботи (6 балів за кожну) - всього – максимум 12 балів; Письмова контрольна робота проводиться 2 рази за семестр та включає завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля: включає розрахункове завдання (2 бали), теоретичні питання (2 бали), тести (2 бали) (всього – 6 балів за контрольну роботу максимум).

в) 2 експрес-опитування по 3 бали за кожне (всього - 6 балів максимум).

- модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни. За бездоганне виконання завдань модульної письмової роботи студент отримує 12 балів максимум за кожне (включає розрахункове завдання (4 бали), теоретичні питання (4 бали), тести (4 бали)). Таким чином, за відмінне виконання двох модульних робіт буде нараховано максимум 24 бали.

Активна участь у діалогіях на практичних заняттях – 15 балів;

Презентації доповідей - 8 балів.

Письмові контрольні роботи – 12 балів;

Модульні контрольні роботи – 24 балів;

Експрес-опитування – 6 балів;

Самостійна робота:

Захист індивідуального завдання (27 балів);

Перевірка есе за обраною тематикою (всього - 8 балів);

Підсумкова кількість балів максимально: 100 балів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мак бал
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи конкурентної розвідки.			
ТЕМА 1. Розвиток теорії конкуренції та основи конкурентної розвідки	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекції 1. Розвиток теорії конкуренції	-	-
	Практичне заняття №1 за темою 1	Активна робота в аудиторії.	-
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	-	-
	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекції 2. Основи конкурентної розвідки	-	-
	Практичне заняття №2 за темою 1	Активна робота в аудиторії.	-
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	-	-
<i>Аудиторна робота</i>			

	-	-	-
	Практичне заняття №3 за темою 1	Активна робота в аудиторії. Презентація доповідей	5
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	-	-
ТЕМА 2. Технологія конкурентної розвідки	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 3. Технологія конкурентної розвідки	-	-
	Практичне заняття №1 за темою 2.	Активна робота в аудиторії.	-
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	Зхист есе	4
	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 4. Технологія конкурентної розвідки	-	-
	Практичне заняття №2 за темою 2.	Активна робота в аудиторії. Поточна контрольна робота	7
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Есе.	-	-
	<i>Аудиторна робота</i>		
	-	-	-
	Практичне заняття №3 за темою 2.	Активна робота в аудиторії. Презентації . Експрес-опитування .	7
<i>Самостійна робота</i>			
Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	-	-	
ТЕМА 3. Організаційні питання конкурентної розвідки в управлінні підприємствами та установами	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 5. Організаційні питання конкурентної розвідки в управлінні підприємствами та установами	-	-
	Практичне заняття №1 за темою 3.	Активна робота в аудиторії. Колоквіум.	13

	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	-	-
	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 6. Організаційні питання конкурентної розвідки в управлінні підприємствами та установами	-	-
	Практичне заняття №2 за темою 3.	Активна робота в аудиторії.	-
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	-	-
	<i>Аудиторна робота</i>		
	-	-	-
	Практичне заняття №3 за темою 3.	Активна робота в аудиторії. Презентація.	4
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	-	-
Змістовий модуль 2. Теоретичні основи конкурентного аналізу.			
ТЕМА 4. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекції 7. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства	-	-
	Практичне заняття №1 по темі 4.	Активна робота в аудиторії. Поточна контрольна робота.	8
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	-	-
	<i>Аудиторна робота</i>		
	-	-	-
	Практичне заняття №2 по темі 4.	Активна робота в аудиторії.	-
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	-	-
	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 8. Аналіз діяльності конкурентів	-	-

ТЕМА 5. Аналіз діяльності конкурентів	Практичне заняття №1 по темі 5.	Активна робота в аудиторії. Контрольна робота	7
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	-	-
	<i>Аудиторна робота</i>		
	-	-	-
	Практичне заняття №2 по темі 5.	Активна робота в аудиторії.	-
	<i>Самостійна робота</i>		
Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Захист індивідуального завдання	27	
ТЕМА 6. Аналітичне забезпечення формування та реалізації стратегій конкуренції	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 9. Аналітичне забезпечення формування та реалізації стратегій конкуренції	-	-
	Практичне заняття по темі 6.	Активна робота в аудиторії. Колоквіум.	14
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Захист есе	4
ТЕМА 7. Оцінювально-аналітична складова системи управління конкурентними перевагами підприємства	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 10. Оцінювально-аналітична складова системи управління конкурентними перевагами підприємства	-	-
	Практичне заняття по темі 7.	Активна робота в аудиторії.	-
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	-	-

Рекомендована література

Основна

1. Кирій В. В. Конкурентна розвідка та контр- розвідка: навч. посібник / В. В. Кирій, В. С. Солодкий, В. О. Тимофєєв ; Харківський національний університет радіоелектроніки. - Харків : ХНУРЕ, 2015. - 380 с.
2. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник / І.А. Дмитрієв, І.М. Кирчата, О.М. Шершенюк – Х.: ФОРМ БРОВІН О.В., 2020. 340 с.

3. Лупак Р. Л. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. / Р. Л. Лупак, Т. Г. Васильців. – Львів : Видавництво ЛКА, 2016. – 484 с.
4. Пилипенко О. В. Стратегічний аналіз: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл./ О. В. Пилипенко; За заг. ред. М. І. Ковалю. — К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. — 350 с. — Бібліогр.: с. 347 — 350.
5. Економічна безпека та конкурентна розвідка: конспект лекцій: пер. з рос. / В. І. Захарченко, М. М. Меркулов, Л. В. Ширяєва [та ін.]; за ред. В. І. Захарченка. – О.: Бахва, 2018. – 520 с.

Додаткова

6. Копотун І.М. Конкурентна розвідка : навч. посіб. /І. М. Копотун, А. М. Падалка, Є. В. Кузьмічова-Кисленко та ін. – Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2020.– 187 с.
7. Стахова М.В., Малик О.В. Конкурентний потенціал як основа формування конкурентоспроможності підприємства / М.В. Стахова, О.В. Малик // Економіка та управління підприємством. 2017. №16. - С. 468–473.
8. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навч. посіб. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 234 с. 16. Шмагіна В.В. Стратегический маркетинг: уч. метод. пособие. Камянец-Подольский: Рута, 2014. 198 с.
9. Управління конкурентоспроможністю підприємства: підручник / Ю.Б. Іванов, М.О. Кизим, О.М. Тищенко, О.Ю. Іванова, О.В. Ревенко , Т.М. Чечетова-Терашвілі. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2010. 320 с.
10. Shay J. P. Dynamic Competitive Strategy: Towards a Multiperspective Conceptual Framework [Electronic resource] / Jeffrey P. Shay, Frank T. Rothaermel. – Access mode: <http://scheller.gatech.edu/directory/faculty/rothaermel/pubs/99LRP.pdf>.
11. Seleznova O., Rudinska O., Kusyk N., International marketing activity of advertising agencies: current challenges and tasks. Scientific Light. Vol. 1. No 32/2019. Pp. 8–13.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

12. Державний комітет статистики України. Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.15.
13. Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
14. Офіційний сайт Євросоюзу. Режим доступу: <http://europa.eu/>.
15. Офіційний сайт Міністерства Закордонних справ України. Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua>.
16. Офіційний сайт ООН. Режим доступу: <http://www.un.org/ru/index.html>.
17. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця [Електронний ресурс]. Дисципліна «Конкурентний аналіз та конкурентна розвідка». Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=8391>.